

Nro. 36.

A' FELS. CSASZAR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indált Bétsből Pénteken Május 8-ik napján 1812-ik
esztendőben.

B é t s.

Eő Csász. és Ap. Királyi Felsége, valamint a' maga alatvalóinak boldogságokért, úgy a' hasznos tudományoknak és mesterségeknek kiterjesztésekért is szüntelen atyai gondoskodással viseltetvén az ide való igen híres Doktort és szemorvost, *Beer József* urat, az ő tanítói tehetségére, és megkülönböztetett érdemeire nézve rendkívül való Professornak tenni, 's nékie kegyelmessen megengedai méltóztatott, hogy az ide való közönséges ispotályban, a' szemeknek nyavalyáiról, 's azoknak orvoslásokról közönséges tanításokat adhasson, egyszersmind azt is megígérni méltóztatott, hogy mihelyt az ide való Csász. Kir. fő iskolában valamellyik tanítói szék megüre-

sedik, azonnal az akkor meg határozandó fizetéssel nékie fogja engedni.

A' Mária Trézia vitézi Rendjének kis keresztos vitézét, a' negyedik artilleria regementnek Obersterét és Kommendánsát *Russo József Antal* Urat, mind régi nemes familiából való születésére, mind a' Fels. Austriai Császári Háznak 40 esztendőig való hadi szolgálatjában keresett megkülönböztetett érdemeire nézve Asperbrand prédikatummal, mind két nemen lévő maradéki-val egyetemben Báróságra emelni méltóztatott Fels. Urunk.

Magyar Ország.

A' Karpatus hegyeken Galliciába vivő országos utak, az oda marsirozó regementeknek hasznokra meg fognak jobbítani. — A' Galliciában ki állítatott vígyázó Austriai hadi seregeknek fő hadi szállások Stanislawowba tételik által.

Nagy Váradról, Aprilis 20-ik napján. Az ide való Kir. Akadémia ezekben a' napokban tartván a' maga fél esztendei közönséges megvizsgálását, szerentséje volt Méltós. *Kis Rhedey Rhedey Lajos* Cs. Kir. Kamarás Úr Eő Nagyságát, a' Leopold Rendjének vitézét, és Tekint. Bihar Vármegyének Fő Ispányi képét viselő Administratorát maga közt tisztelni. Ennek a' nagy hazafiak és tudományok pártfogójának jelenléte nagy buzgóságot gerjesztett a' tanuló ifjúságnak szívében a' tudományoknak szorgalmatossan lendő gyakorlására.

Posonyból Majus 5-ik napján. Szeretett Nádor Ispányunk, Fels. Urunknak kedves testvér öttse *József* Austriai Csász. és Királyi Fő Hertzeg,

a' ki a' múlt Apr. 30 ik napján Bétsből ide szeren-
tséssen vissza érkezett, tegnap ismét vissza úta-
zott oda fontos tárgyakra nézve. — A' múlt
Aprilis 26 ik napjától fogva, e' folyó Majus 4-ik
napjáig, a' 103-ik és következett ország ülésői
tartattak a' 108 ikig.

Az ide való Sz. Kir. városnak Előjárói a'
Bétsi Kormányzéknek hasznos intézeteit követ-
vén, igen hasznos rendelést és intést adott ki
azokra a' szülékre és tátorokra nézve, a' kiknek
magzatjaik sem természetes himlőben nem voltak,
sem azokba a' védelmező, vagy tehén himlőt
bé nem oltották. Ezen rendelésekben a' tehén
himlő bé oltásának meg betsülhetetlen jóvóltát
szívekre támasztják, és azokat a' gonosz követ-
kezéseket is, mellyek a' természeti himlőből foly-
ni szoktak. Azoknak a' szegény sorsú szüléknek
magzatjaikat, a' kik az orvosok fáradságának
jutalmát meg nem fizethetik, ingyen fogják a'
városi Fizikusok bé oltani. — Pestről azt ír-
ják, hogy a' tehén himlő bé oltásának kezdeté-
től fogva, 13822 gyermek oltatott bé, a' kik
közzül egyetlen egy sem holt meg; ellenben az
elmúlt 1811-ik esztendőben az ott kiütött termé-
szetes himlő 433 gyermeket temetett a' föld alá,
azoknak a' szüléknek bal vélekedések miatt, a'
kik a' praedestinációra támaszkodván azon meg
betsülhetetlen jó találmánnyal élni nem kívántak.

Nagy Britannia.

Birminghamban 700 kereskedők és fabrikán-
sok írták neveiket egy instantzia alá, mellyben
a' tudva lévő kabinetbéli rendeléseknek káros vól-
tokat eleven színekkel festették le, 's azoknak el

töröltetésekért esedeznek, eszközölhetneké valamit, vagy semmit sem, a' jövődő idő fogja meg mutatni.

Egy antiministerialis Zsurnal hosszasan lefesi ti az Angliában lévő Frántzia hadi foglyoknak jelenvaló állapotjokat. — Ezek a' Fr. hadifoglyok, rész szerént katona parolájokra Angliának némelly városiban, sokan a' Status fogházaiban, leg többen régi hajókon vannak, kiknek tápláltatása három milliom font sterlingjébe kerül az Angliai Kormányzéseknek esztendőnként. — Az elsőbb rendbélieknek egy silling és hat denár (mintegy 45 krajzár) fizettetik naponként, a' mellyből semmit el nem lophatnak az Anglus Commissariusok. — Sokkal több nyereségek van a' másod rendbélieknél nékiek, minden 10-dik hónapban egy tisztességes monturt rendelt ezeknek a' Londoni fő Kormányzék, de ritkán kapják meg azokat, sőt még az elédeleket is ellopják a' vérszopó Commissariusok.

A' 10-dik Áprilisi Londoni közönséges újság levelek így szólnak: „Tegnapelőtt, úgymond, Manchesterben (a' hol a' mantseszter nevű materia leg elsőben készítettett), a' kösség közzül 3000-en a' börzsének épületjébe bé rohanván, minden abban talált asztalokat, székeket, tüköröket, gyertya tartókat, ablakokat, képeket össze törtek. Azon közben a' város bírása két battalion tartománybéli katonasággal oda menvén a' zenebonáskodók ellen hozott aktát fel olvasta, a' fegyveres nép pedig a' zenebonáskodókat bajonettákkal meg támadta, széllyel üzte. Este ismét számos zenebonáskodók gyűltek össze, a'

házaiknak ablakait bé verték, az úttzákat világító lámpásokat öszve törték, a' kik között néhányat a' fegyveres nép meg fogván, és tömlözőkre hányván, a' tsendességet helyre állították.

Április 7-ik napján néhány nevezetes Irlandusok az Angliai regens Hertzegnek egy esedező levelet nyújtottak bé, mellynek rövid foglalatja a' következőkből áll: „Mi alább írt Angliai Római Katolikusok alázatosan engedelmet kérünk, hogy Királyi Hertzegségednek eleibe terjeszthessük. Azonidőben, mellyben Hertzegséged Felséges Atya a' Királyi székbe bé ült, ebben az Országban, a' mi hitünk sorsosi ellen hozatott törvények kegyetlenek és igen súlyosak voltak. Ezen törvények között az Eő Királyi Felsége uralkodásának 18-ik és 31-ik esztendejében sok el töröltetett, de még ma is sok van olyan, mellyek által ok nagyon nyomattatnak. Azok között, a' mit szemekre hánynak, leg főbb az, hogy ok az ő vallásbéli principiumaikhoz nagyon ragaszkodjanak, de éppen ezek a' vallásbéli principiumok olyanok, mellyek a' hív jobbagyoknak monarkájok eránt való kötelességekkel meg egyeznek. Azért nem igazságos dolog, hogy ok kemény büntető törvények alá yettetnek, és minden közönséges hivatalokból kirekeszteszenek.

„Ok az ő eleikbe íratott törvényekre meg esküdtek, közönségessen ki mondották, hogy ok mind azoktól a' principiumoktól irtódzanak, mellyek az uralkodó Fejedelmek és a' haza eránt való több kötelességeikkel ellenkeznek, 's ugyan azért esedeznek, hogy Eő Királyi Hertzegsége

jegyezze meg, hogy az ő magok viseleték semmi szemre való hányást nem érdemel. — Az Angliai Katolikus lakosok, a' több jobbágyoknál sem Felséges Attya szentséges személye, sem a' köz jó eránt való szeretetekre nézve nem alább valók, egyszersmind minden olly Hatalmasságnak feltételeitől irtódnak, mellyek a' korona méltósága, és az ország köz java ellen vannak intézve. Ezek szerént kérjük Kir. Herczegségedet, hogy azokat a' büntető törvényeket, és meg szorításokat, mellyek Angliában a' Katolikusok ellen még most is fenn vannak, meg fontolni, és a' mi fel szabadításunkra nézve olly rendelkezéseket tenni méltóztasson, mellyeket a' Királyi Herczegséged böltsessége és jósága hasznosaknak és szükségeseknek lenni ítél. — Ezeknek az Irlandiai Katolikusoknak ügyökön való parlamentomi tanátskozás, és vetélkedés, mellynek a' múlt Aprilis 17-ikén kellett volna lenni, néhány napokkal tovább halasztódott, hogy az alatt is elég ideje legyen a' Regens Herczegnek, és az Angliai ministereknek az ő bé adott instántziájoknak meg vizsgálására.

Nem tsak Manchesterben, és Nottinghamban, hanem Angliának több nevezetes városiban is, nevezetesen Carlisleben, Wackefeldben, Sheffieldben, a' Cornvalliszi hertzegségben, és a' Lancasteri Grófságban is sok nyughatatlanságok történtek a' lakosok közt. Egy Londoni közönséges Zsurnál e' tárgyról következőképen szól: „Országunknak minden Grófságaiban nyögnek a' lakosok a' mi politika alkotmányunkból származó nyomorúságnak súlyos terhe alatt. — A'

Lancasteri Grófságnak Blackburn nevű városában 7000 lakosoknál többen esedeztek a' Kormány-széknél a' segedelemért. Bé nyújtott instántziákban az eleség drágasága, munkájok bérének megkisebblése, és a' közönséges adónak megöregbítettése ellen panaszolkodtak. — A' Skotziai fabrikánsok is nagy inségben vannak, a' felettébb való adófizetés közönséges békételenséget gerjesztett. — Irlandiában hasonló inség, nyomattatás, és kétségbe esés uralkodik. — Liverpoolban is, melly népességére nézve London után második város, nagy zendülés volt. Mind ezeknek a' tudva lévő kabinetbéli parantsolatok legfőbb okai, mellyek miatt minden fábrikabéli munkások kenyereket el veszítették, a' száraz Európával való kereskedés meg szűnt, 's a' szegény munkások végső szükségre jutottak.

Ezen közönséges nyomorúságot és békételenséget az északi Amerikai szabad Respublika ellen tett rendelések, 's hadi készületek is öregbítik, látván a' lakosok, hogy a' mostani ministerek nem tsak nem hajlandók a' békességre, sőt inkább még több több háborúba keverik az országot. Hogy az ezen Respublikával való megengesztelődéshez semmi reménység nem lehet, abból is meg lehet ítélni, hogy egy néhány regimentek küldettek északi Amérikanak N. Britanniához tartozó roppant tartományába Kanadába, mellynek el foglalására az északi Amerikai szabad Statusok a' szükséges rendeléseket már meg tették.

Ezt a' roppant és népes tartományt 1497-ik esztendőben a' Spauyolok találták fel, de mivel abban semmit sem találtak, *Capo de Nada*, az

az, *üres tenger foka* nevet adtak annak, 7 esztendővel azután a' Frantziák oda menvén, abban sok új lakosokat plántáltak. Sokféle nemzetbeliek lakják, ugyan azért különböző nyelveken is beszélnek, eleinte pogányok voltak, hanem rész szerént a' Frantzia, rész szerént az Angliai Missionariusok által a' keresztény vallásra térítettek. Rész szerént Frantzia, rész szerént Angliai Országhoz tartozott, de mivel ez a' két nemzet egymással meg nem egyezhetett, végtére 1755-ik esztendőben véres háború támadt köztök, mellyben minden Frantzia Országhoz tartozott városokat és erősségeket az Anglusok el foglalták, úgy annyira, hogy 1762-ik esztendőben, a' Versáiiai békekességben, azon egész tartomány új Orleanson kívül, az Anglusoknak engedtetett. Ennek fő városa *Quebeck* igea nagy, népes, és erős, mellynek őrizetére 12 ezer ember kívánatik.

Frantzia Birodalom.

Noha minden tengereken, kiváltképpen a' közép tengerben szüntelen vigyáznak az Anglus hajók és a' Frantzia Országi kikötőhelyeket szemmen tartják; mindazáltal még is szabadon eveznek a' Frantzia kereskedő hajók ide 's tova, 's igen sok eleséget hordanak azon Országba. A' múlt Aprilis 6-ik napjától fogva 12-ik napjáig 28 Frantzia hajók eveztek bé a' Tuloni kikötőhelybe, mellyek lisztel, búzával, riskásával, 's több e' félekkel voltak meg terhelve.

A' tegnapi jeles innepet a' mi szedő és nyomtató legényeink is meg szentelvén, most fél Árkus Újságnál többel tisztelt Olvasóinknak nem szolgálhattunk.